GŁOS POMORSKI

Nr. 236 — Rok 3. (GAZETA POMORSKA) **Numer pojedyńczy 5000 mk.**

Prenumerata miejscowa: Przy odbiorze w ekspedycji i w agenturach miejscowych miesięcznie **70.000** mk., przedpłata na poczcie z od noszeniem do domu miesiecznie **73.730** mk. — pod opaską w Polsce i do Gdańska 75.500 mk., do Niemiec 100,000 mk. polskich lub ich wartość walutowa, do Francji 5,— frc., do Anglji 0,8 shilling, do Stanów Zjednoczonych 35 cents. W razie nieprzewidzianych wypadków jak strejki, przeszkody techniczne itd. prenumeratorzy nie mają prawa żądania niedostarczonych numerów, lub zwrotu prenumeraty. — Rękopisów nadesłanych nie zwraca się.

Rachunek bieżący: Bank Powiatowy Grudziądz, Bank Związku Sp. Zarobk. Danziger Privat-Aktienbank Gdańsk Grudziądz. — P. K. K. P. Grudziądz. — Konto czekowe Gdańsk nr. 2980. Konto pocztowe: Kasa Oszczędności Oddział w Poznaniu nr. 201 193. Miejsce płatności wykonania: Grudziądz

O głoszenia z Polski: Wiersz wysokości milimetra w **dziale ogłoszeniowym** na stronie 8-łamowej 3000 mk., **w dziale reklamowym** na stronie i 3-łamowej przed tekstem 18.000 mk., wśród tekstu 12000, za tekstem 9000 mk., dla W. M. Gdańska obowiązują te same ceny, dla **Niemiec** dochodzi 50% nadwyżki, dla reszty zagranicy 200% nadwyżki, płatne w markach polskich lub ich wartości walutowej. Za tłómaczenia oblicza się 20% nadwyżki — **Rachunki** są natychmiast płatne, w razie zwłoki dłuższej niż 72 godzin stosować będziemy ceny bieżące, skreślając wszelkie rabaty. — **Administracja nie przejmuje** odpowiedzialność za termin umieszczenia ogłoszenia.

Dyrektor przyjmuje od godz. 10-tej do 11-tej przed południem
Redaktor Naczelny przyjmuje od godz 11-tej do 12-tej w południ

Redakcja i Administracja Groblowa 27/29. | **Grudziądz**, wtorek, dnia 16-go października 1923. | Telefon nr. **50** i **51.**

Fort Norberta w Warszawie wyleciał w powietrze.

Zbrodnicza ręka spowodowała straszną katastrofę w Warszawie. Potworna wyrwa głębokości 10 metrów. Olbrzymie spustoszenia. Setki zabitych i rannych.

Od naszego korespondenta.

Warszawa, 14 października.

Niebywała co do rozmiaru **katastrofa wstrząsnęła w sobotę rano** o godz. 9 stolicę. W jednym z portów, w którym przechowywano ładunki prochowe do armat, nastąpił olbrzymi wybuch. —

Wstrząśnienie było tak **ogromne, że w różnych częściach miasta**

wyleciały szyby z okien.

Odgłos wybuchu był tak silny, że **zaalarmował całe miasto, a nawet w Mińsku Mazowieckim słychać było silne detonacje** i dawały się odczuć wstrząśnienia. —

Nad miastem unosiły się gęste chmury dymu. Wybuch nastąpił w składzie zapalników, później przeniósł się na **składy z prochem.**

Część tej prochowni z **około 30 wagonami prochu wyleciała w powietrze.**

Od wybuchu w mieście i na Pradze

zachwiały się domy

i gzymse poczęły odpadać od murów, **raniąc przechodniów.** —

Liczba ofiar nieustalona, przekracza jednak daleko **cyfrę 100 zabitych i 500 rannych.**

Na miejscu wypadku.

Na miejsce katastrofy pośpieszyły oddziały wojska, policji, straży ogniowej, karetki sanitarne, przedstawiciele władz i tłumy publiczności. —

Z miejsca strasznej katastrofy długi sznur automobili **odwozi rannych do szpitali.** —

W budynkach cytadeli **wszystkie szyby wybite,** okna wyrwane z futrynami, **ziemia zasłana odłamkami szkła i gruzem.** —

Dachy zawalone, lub grożą zawaleniem. Eksplozja **wzruszyła fundamenty** i zrzuciła zwierzchnie podkłady betonu i ziemi.

Od siły wybuchu **zawaliły się w gmachu ściany zewnętrzne i piece.** —

Na miejsce wypadku przybyli marszałkowie Sejmu i Senatu, min. spraw wojsk. gen. Szeptycki.

Wszystkie ulice w pobliżu Cytadeli posiadają ślady **zniszczenia** w postaci powybijanych szyb, a nawet powytłaczanych drzwi i pozrywanych dachów. —

Impet powietrza był tak silny, że nawet w kolonji urzędniczej, znajdującej się względnie daleko od miejsca wybuchu, są **ranni.** —

O sile wybuchu świadczy fakt, że w tem miejscu, gdzie stał budynek, będący ogniskiem wybuchu, utworzyła się **olbrzymia wyrwa głębokości 10 metrów.** —

Z budynku tego pozostały tylko gruzy, z pod których saperzy wydobywają **zmasakrowane do niepoznania trupy, przedstawiające li tylko kawały mięsa, kości i szmat.** —

Na razie

wydobycie wszystkich trnpów

jest niemożliwe. —

Wybuch nie jest dziełem wypadku, ponieważ zapały same wybuchnąćby nie mogły. W razie wypadkowego wybuchu jednego zapału, co najwyżej mogłoby eksplodować kilka najbliższych, ale nie cały magazyn. —

Wrażenia w mieście i okolicy.

Wybuch w Cytadeli siłą swą przewyższył znacznie wysadzanie mostów na Wiśle w r. 1915, w chwili ustępowania wojsk rosyjskich pod naporem Niemców. —

Najsilniej skutki wybuchu odczuto **na Pradze.**

Z Mińska Mazowieckiego, oddalonego o **blisko 50** km. od Warszawy w kilka minut po wybuchu **telefonowano,** że odczuto tam jakby **trzęsienie ziemi.**

Na Krakowskiem przedmieściu wybite zostały szyby w cukierni Loursa.

Odezwa Rządu w sprawie potwornego zamachu.

(Telefonem od naszego korespondenta.)

Warszawa, 15 października.

Urzędowo donoszą:

W dniu dzisiejszym rząd wydał następującą odezwę:

„Zbrodnicza ręka dokonała w dniu wczorajszym zamachu w Stolicy przez wysadzenie w powietrze prochowni w Cytadeli.

Sto kilkadziesiąt ofiar zabitych i rannych żołnierzy i robotników, a nawet kobiet i dzieci — oto widoczne następstwo tej zbrodni, poza szkodami wielomiljardowemi i próbą osłabienia środków obrony bezpieczeństwa państwa.

Szczęśliwemu przypadkowi jedynie zawdzięczyć należy, że wybuch objął tylko część składów amunicyjnych, a tem samem nie pociągnął za sobą nieobliczalnych wprost ofiar w życiu ludzkiem i zupełnego zniszczenia całych dzielnic miasta.

Rząd Rzeczypospolitej nie spełniłby obowiązku swego, gdyby w tej chwili nie uświadomił całego narodu o niebezpieczeństwie, jakie zagraża już nie tylko rozwojowi, ale i bodaj samemu bytowi państwa.

Po próbach teroru przez rzucanie bomb we wszystkich miastach polskich i zamachach na urzędy kolejowe — wybuch dzisiejszy jest naocznym jaskrawym wyrazem bezwzględnej walki przeciw Polsce. walki, prowadzonej od dłuższego czasu na wszystkich polach życia państwowego — od oczerniania Polski zagranicą, podkopywania zaufania do naszego Państwa, szerzenia zamętu wewnętrznego wszelkimi środkami, wyzyskiwanie ciężkiego położenia oraz przeszkadzanie naprawie skarbu przez nie liczącą się z niczem spekulacją lichwiarską, sztuczne powiększanie drożyzny, wywołując niezadowolenie i rozgoryczenie zmęczonej tym stanem ludności.

Oto drogi i środki tej walki z Rządem i Państwem.

Na tem tle dokonano dzisiaj w stolicy zbrodni, która miała sprowadzić w państwie popłoch i zamieszanie, mające ułatwić żywiołom wywrotowym zadanie Państwu oddawna zamierzonego ciosu.

Przyszedł na Polskę czas walnej rozprawy z Jej wrogami. Nie zastał on Rządu nieprzygotowanym.

Ale w równej mierze z Rządem, gotowym do niej być musi cały naród i okazać spokój i rozwagę, jakich przykład dała dziś stolica.

Rząd poczynił zarządzenia, podyktowane potrzebą ochrony Państwa, a teraz czuje swój obowiązek wezwać wszystkich po polsku czujących obywateli do współdziałania.

WARSZAWA, 13/X. 1923 r.

Prezydent ministrów (—) Witos.

M. W. R. i O. P. (—) Dr. S. Głąbiński. Min. spr. wewn. (—) Dr. Władysław Kiernik Gen broni. Min. spr. wojsk. (—) S. Szeptycki. Min. spr. zagr. (—) Dr. M. Seyda. Min. kol. żel. (—) Dr. M. Nossowicz Min. sprawiedliwości (—) St. Nowodworski. Min. przem. i handlu (—) Dr. M. Szydłowski. Min. poczt i telegr. (—) J. Moszczeński. Min. inż. (—) Władysław Kucharski. Min. (—) Jerzy Gościcki. Min. prof. (—) Dr. Jan Łopuszański. — Min. (—) Stefan Smólski. Min. (—) St. Osiecki.

Dalsze szczegóły zbrodniczego zamachu w Cytadeli.

(Od własnego korespondenta).

Warszawa, 14 października.

Śledztwo prowadzone z całą skrupulatnością, ustaliło, co następuje:

Sprawca zamachu

Domniemanym sprawcą zamachu jest **tajemniczy robotnik,** który bez przepustki przepuszczony przez wartownika podchodził na kilka chwil

przed **wybuchem**

pod prochownię i w **momencie eksplozji został ranny.**

Widziano go, jak padał.

Z dokładnego rysopisu, jaki otrzymała policja, natrafiono na jego ślad w jednym ze szpitali wojskowych. gdzie dziwnym zbiegiem okoliczności **nazwisko jego nie zostało zanotowane.**

Potwierdzono tylko, że rzeczywiście zgłosił się po opatrunek głowy mężczyzna, podobny do opisywanego przez policję, poczem oddalił się w niewiadomym kierunku.

Przyczyna wybuchu.

Według otrzymanych ścisłych danych. katastrofę spowodowała **eksplozja 40 wagonów prochu włoskiego w najlepszym gatnnku.**

Minister spraw wewn. polecił przeprowadzenie dochodzeń **podkom. pol. Gryff Kellerowi.**

Ustalono, że jeden z robotników został przez wartownika przepuszczony

bez okazania legitymacji.

Zapytany tylko przez żołnierza oświadczył, że przepustkę posiada i **na tej podstawie został wpuszczony pod prochownię.**

Według zeznań wartownika, człowiek ten, **zaszedłszy** za prochownię — po pewnej chwili zaczął uciekać, **poczem nastąpił wybuch.**

Również zatrzymana jest

jedna kobieta,

która w dniu krytycznym do pracy na Cytadelę nie przyszła.

W momencie wybuchu zapewniała znajomych, **że na pewno prochownia na Cytadeli wyleciała w powietrze.**

Kobietę tę zaaresztowano.

Lista rannych.

W szpitalu na Pradze umieszczono 20 rannych. **Ciężko rannych 8 osób.**

W szpitalu w Cytadeli ogółem znajduje się rannych 28 osób, przeważnie **wojskowych.**

W szpitalu Ujazdowskim **52 osoby,** w szpitalu Dzieciątka Jezus **9 osób,** w szpitalu św. Ducha **38 osób,** w szpitalu św. Rocha **18 osób.**

Rada ministrów a wybuch prochowni

Natychmiast po strasznej katastrofie w forcie Norberta zebrała się na obrady pełna Rada Ministrów. Omawianą była również sprawa strajku na Górnym Śląsku. **Rada Ministrów upoważniła ministrów spraw wewn. i sprawiedliwości do wydania potrzebnych zarządzeń.**

Pomoc rządu.

Rząd wyasygnował w sobotę 500 miljonów marek pol, na doraźną pomoc dla ofiar katastrofalnego wybuchu prochowni w Warszawie.

Ofiary.

100 000 000 mkp. zadeklarował na ręce posła ks. **Nowakowskiego** p. Karol **Szlenkier.**

60 000 000 mkp. złożyli posłowie Zw. Lud.-Nar.

10 000 000 mkp. — wydawnictwo „Gazety Porannej" i „Gaz. Warsz."

Po zamachu.

Grudziądz, 15 października.

Walka z polskością i państwem polskiem rozpętała się na dobre. —

Zbrodniczy akt sobotniego zamachu na Cytadelę, kierowany przez **zbrodniczą szajkę terrorystyczną,** tej walki z polskością jest jaskrawym i może nie ostatnim wyrazem. —

A więc „Czuj duch!"!

Przyszedł na Polskę czas **ogniowej próby** i wytężonej walki. —

Żelazną ręką niech ujmie rząd ster nawy państwowej i w walce z żywiołami antypaństwowemi, niech zastosuje każde środki, któreby dowiodły, że **nie wolno bezkarnie igrać i prowokować uczuć narodowej dumy.** —

Cios, jaki zbrodnicza ręka zadała młodemu organizmowi państwowości polskiej, to nietylko cios, mający znamiona materjalnej krzywdy, ale jest to coś więcej, bo wyraz planowej, zorganizowanej, terrorystycznej akcji bandyckich żywiołów które w oparciu o naszych wrogów zewnętrznych dążą do podkopania już samej egzystencji Państwa.

Z tą akcją łączą się wszelkie próby zdyskredytowania rządu i narodu polskiego. —

Jest to objaw walki bezwzględnej na widoczny rozkaz koalicji żydowsko-niemiecko-komunistycznej, walki, prowadzonej nie od dziś, a walki dziś rozpętanej na dobre. —

Nikomu tajnem nie było, że żywioły wrogie państwowości polskiej prędzej, czy później rozpoczną akcję destrukcyjną, akcję szerzenia zamętu i popłochu.

Nie tak dawno w artykule, który się ukazał na łamach „Głosu Pomorskiego", a zatytułowany „Za pięć minut dwunasta" wskazywaliśmy, że miesiąc październik przyniesie nam groźne niespodzianki, wnoszące zamęt na wszystkich polach państwowego życia. —

„Przyszedł więc czas tej próby!

Zwartym szeregiem skupić się nam trzeba. —

Niech uderzy mocny dzwon na trwogę, a obok tego silni mocą swego charakteru i narodowej dumy objawy gwałtu sprawiedliwym odeprzyjmy gwałtem. —

Niech słupy szubieniczne będą odpowiedzią zbrodniarzom. —

Nie dajmy się sterroryzować.

Pokażmy skonsolidowaną wolę naszego ducha, a światu dowiedzmy, żeśmy nie słabym i przejściowym tworem, ale że jesteśmy organizacją państwową na trwałych ugruntowaną zrębach. —

Zimnej krwi i męskiej ręki!

Gdy zbrodniarze, podpalacze godzą w podstawy naszego bytu, to nie czas na porachunki drobnostkowe, na partyjne nieporozumienia. —

Wszystkich dziś jednoczyć winno wspólne hasło, które przeciwstawmy akcji wrogów wewnętrznych i zewnętrznych. Choćby grom walił po gromie, a w posadach zachwiać się miała cała Warszawa, to jeszcze jest Polska jak długa i szeroka, która pójdzie do walki z szatańskimi żywiołami i na zdradziecki terror i bandycki zamach odpowie.

Salus reipublicae suprema lex!!

* * *

Zbrodniarze znaleść się muszą; sprawcy zamachu będą surowo ukarani. —

Tego domaga się całe społeczeństwo, dotknięte tym ciosem. —

Sejmowa komisja śledcza winna ująć w ręce tak sprawy, a interesowane władze wojskowe winne być pociągnięte do odpowiedzialności, czy nie zachodzi tu wypadek niedopatrzenia.

zachowana cela, w której przebywał jako więzień polityczny za czasów rosyjskich

Marszałek Piłsudski

jest zburzona.

Górne piętro runęło, dwa następne pawilony są zupełnie zniszczone. Dachy są albo pozrywane, w budynkach fortecz-

Niedaleko od Cytadeli por. Bakierowski odbywający nych, albo też siłą wybuchu zgięte do góry.

Ćwiczenia oddziału wojska pierwszy zauważył z za wału małe kłęby dymu i orjentując się, zawezwał żołnierzy do ucieczki. Zaledwie żołnierze przebiedli 200 m. nastąpił przerażający wybuch. Oddział żołnierzy 30 pułku ćwiczący na placu odniósł wrażenie, że znaidują się wśród gazów trujących.

Żołnierze w panice rzucili się do wody. Podobno kilku z nich utonęło.

W warsztatach gospodarczych i zakładach amunicyjnych a wreszcie w biurach wojskowych w obrębie Cytadeli znajdowało się wówczas około 1000 osób.

Żonę por. Nowickiego wraz z dzieckiem wyciągnięto zmasakrowaną z pod gruzów.

Najwięcej osób padło w samych magazynach i w prochowni. W której było zatrudnionych w tym czasie około 150 osób. Proch, który wybuchł był ostatnio sprowadzony z zagranicy i był świeżej fabrykacji a należał do prochów t. zw. bezpiecznych który wykluczał możliwość samozapalenia się.

Powiadomienie P. Prezydenta Rzplitej o katastrofie.

Natychmiast po wybuchu szef kancelarji cywilnej Prezydenta Rzplitej, Lenc, usiłował połączyć się telefonicznie z miejscem pobytu p. Prezydenta Rzeczypospolitej, ażeby zawiadomić go o katastrofie i jej rozmiarach.

Nie udało się mu jednak uczynić tego bezpośrednio, lecz za pośrednictwem zastępcy wojewody białostockiego.

Po południu wyjechała z Warszawy do Wilna małżonka p. Prezydenta Rzeczypospolitej w towarzystwie szefa kancelarji cywilnej Lenca, który przed'oży ustnie wyczerpujące sprawozdanie o katastrofie.

W związku z zamachem aresztowano 100 osób.

Warszawa, 14. 10. (PAT), W nocy z soboty na niedzielę przeprowadziła policja szereg rewizji u ludzi, co do których istniało uzasadnione podejrzenie, że biorą czynny udział w ruchu komunistycznym. Rewizja wydała dodatni rezultat. Dostarczyła mianowicie bardzo poważnego materjału obciążającego. Na podstawie tych wyników rewizji policja dokonała aresztowań przeszło 100 osób.

Co pisze prasa warszawska?

Prasa warszawska, opisując przebieg strasznej katastrofy, pisze, co następuje:

Na miejscu katastrofy znajdują się wszystkie oddziały straży ogniowej.

Widok jest wstrząsający.

Gruzy pomieszane są ze szczątkami zelaztwa, wśród których widać strzępy ciała. Co chwila ktoś komunikuje, że dosłyszał jęki z pod gruzów.

W prochowni, w której nastąpił wybuch, znajdowało się 5 robotników i 1 robotnica. Nazwiska ich są następujące: Kucharek, Mroczek, Łukasik, Cegiarski i Sołtysiak. Nazwiska kobiety nie stwierdzono.

Wszyscy oni są

rozszarpani w strzępy.

Również zginęło kilku robotników, pracujących w polskich składach amunicji.

Po stronie cytadeli teren katastrofy przedstawia obraz zniszczenia. Tam, gdzie piętrzył się przed chwilą jeszcze wysoki budynek prochowni, czerni się obecnie potworna jama, okolona zwałami gruzów.

X. pawilon pozbawiony

został zupełnie zewnętrznej ściany.

Usunęła się ona wskutek wybuchu w ten sposób, że cegły ułożyły się na ziemi jak dachówki.

Na placu broni rozgrywały się dantejskie sceny. Zebrane dzieci i kobiety, które przybyły tutaj, ażeby stwierdzić, czy w katastrofie nie zginęli ich bliscy, strasznie zawodziły i rozpaczały.

Od Placu Broni ciągnie się jeden nieprzerwany szpaler ludzi po obu stronach ulic. Ofiary wybuchu wożono bądź to na platformach bądź też samochodami. Robiło to straszne wrażenie. Krew ściekała z samochodów na jezdnię. —

Straty materjalne obliczają na

dziesiątki miljardów marek.

Radjostacja na cytadeli została zdemolowana. Wprawdzie maszty i anteny stoją, jednakże urządzenie wewnętrzne zostało zupełnie zniszczone. Radjostacja jest nieczynną i wysyłać depesz nie może, kontakt z zagranicą został przerwany. Dyżurny chorąży na radjostacji oraz 7 żołnierzy zostało ranionych.

W teatrze Reduta prąd powietrza wybił prawie wszystkie szyby, a siła jego była tak wielką, że w niektórych oknach poskręcał klamki.

Wogóle w teatrach miejskich wybitych zostało 216 szyb.

Na Placu Trzech Krzyży spadający gzyms

zabił dziewczynę.

W niektórych okolicach miasta, prąd powietrza otwierał drzwi i przewracał w mieszkaniach meble. Robotnicy, pracujący przy kinie Wodewil, skutkiem silnego prądu zostali przewróceni.

Na dworcu wileńskim i wschodnim, jak również na całej Pradze, wyleciały wszystkie szyby. Tak samo wyleciały szyby w kościele św. Florjana na Pradze, w katedrze św. Jana, w kościele Bernardynów, w kościele Karmelitów, raniły uczniów będących na nabożeństwie. Również w wielu punktach miasta wyleciały wielkie szyby wystawowe.

Przed szpitalem ujazdowskim

zebrały się tłumy ludzi,

przeważnie kobiet, które strasznie zawodziły, widząc w każdym ranionym kogoś ze swoich bliskich.

Pierwszy przybył na miejsce katastrofy gen. Osiński, który znajdował się na jaki kilometr od miejsca katastrofy w samochodzie.

Siła wybuchu była tak wielka, że automobil został **podrzucony w górę.** W czasie wybuchu nad Wisłą nad samym brzegiem ćwiczyła się kompanja szkolna 21 pp. Żołnierze, stojące najbliżej brzegu, zostali

odrzuceni prądem powietrza

w wodę. Czterech z nich przepadło, ale jest nadzieja, że wydostali się oni na brzeg trochę niżej.

Na Pradze we wszystkich fabrykach została wstrzymana praca. Robotnicy po opuszczeniu warsztatów natychmiast udali się na miejsce katastrofy, ażeby pospieszyć z pomocą.

Warta złożona z 8 ludzi, będąca koło tak zw. bramy wiślanej — zginęła bez śladu.

Siła wybuchu najbardziej uszkodziła

budynek nr. 72,

znajdujący się tuż przy pawilonie. — W chwili detonacji budynek ten zapadł się, grzebiąc robotników. Pracownicy znajdujący się na górnych piętrach, oszaleli ze strachu, rzucili się do okien, skacząc z drugiego piętra na dół.—

Ponieśli one ciężkie obrażenia cielesne. Najwięcej jednak zabitych jest wśród pracowników, którzy pracowali na dole. Obecnie odbywają się prace nad wydobywaniem zwłok i rozkopywaniem gruzów.

Potworny lej.

W pobliżu Pawilonu X. i koło fortu, gdzie znajdowała się prochownia, znajdują się kolosalne zwały gruzów i olbrzymi lej, w którym mogłaby się pomieścić czteropiętrowa kamienica.

Budynek prochowni miał 2 piętra, większość jednak budynku znajdowała się pod ziemią i tam w piwnicach przechowywano proch. Tem się tłómaczy kolosalna siła wybuchu, gdyż próżność gazów napotkała odrazu na silny opór w potężnych sklepieniach lochu.

W prochowni znajdowało się najmniej, jak obliczają, 25 wagonów prochu.

Warsztaty i składy obok prochowni ocalały. Natomiast rusznikarnia została częściowo uszkodzona.

Przeszło 2 tysiące rannych!

Biskup Gall odprawił wczoraj o godz. 10 rano w kościele wojskowym nabożeństwo żałobne za dusze ofiar katastrofy.

Wszystkie pisma warszawskie zainicjowały składkę na cele ofiar kaastrofy.

* * *

Jeden z sierżantów 30 pp. dowiedziawszy się, że jego żona, która 2 tygodnie temu powiła bliźnięta zginęła podczas wybuchu wraz zdziećmi — zwarjował.

Jak dotychczas ustalono, jest 30 zabitych i wielka ilość rannych, przyczem wiele osób jeszcze nie wydobyto z pod gruzów.

Według ostatnich obliczeń jest stu kilkudziesięciu rannych a

około 2 000 osób odniosło lżejsze

obrażenia.

Fala wybuchu szła w kierunku od północnego zachodu na północny wschód. Dwa skrzydła X Pawilonu, w którym jak wiadomo znajdują się mieszkania oficerskie, i gdzie były

Posiedzenie żałobne Sejmu.

Żałobne posiedzenie Sejmu

WWarszawa, (PAT). O godz. 13 zamiast zwykłego posiedzenia sejmu odbyło się krótkie posiedzenie żałobne. Na posiedzeniu był obecny rza din corpore z prezesem ministrów na czele.

Marszałek sejmu wygłosił następujące przemówienie:

Panowie posłowie! Stoimy wszyscy pod wrażeniem wstrząsającego wypadku dnia dzisiejszego wybuchu prochowni na terenie cytadeli.

Katastrofa spowodowała ciężkie i bolesne straty, tak wśród wojskowych i wśród cywilnych, zajętych tam pracą.

Wedle informacji rządowych, dotychczasowe obliczenia wykazały 28 osób zabitych, 40 ciężko rannych a 110 lżej. Jest obawa, że na tych ofiarach nie zakończy się. Imieniem Sejmu, wyrażam rodzinom zabitych, pozostałych przy życiu ofiar katastrofy, gorące współczucie — a na znak żałoby proponuje odroczenie posiedzenia do wtorku, godziny 15.

Na tem marszałek zamknął posiedzenie.

Depesza p. Prezydenta Rzeczypospolitej.

Wilno, 14. 10. (PAT). P. Prezdent Rzeczypospolitej, dowiedziawszy się o katastrofie, jaka zdarzyła się w Warszawie wysłał telegram treści następującej:

Do Pana Ministra Kprawo Wojskowych generała Szeptyckiego: **Do głęb wzruszony wiadomością o katastrofie, która pochłonęła życie wielu niewinnych ludzi, polecam Panu wyrazić w ojem imieniu rodzinom zabitych, oraz pozostałym przy życiu ofiarom katastrofy moje serdeczne współczucie.**

(—) Wojciechowski Prezydent Rzplitej

Grodno, 13. 10. (PAT). Wczoraj o godz. 10 wieczorem specjalnym pociągiem z Warszawy przyjechała do Grodna p. Prezydentowa Wojciechowska, dyrektor kancelarji cywilnej p. Lenc, i ks. prałat Tokarzewski, którzy towarzyszyć będą p. Prezydentowi w dalszej jego podróży.

Czy podpiszemy na siebie wyrok śmierci?

Grudziądz, 12 października.

Chorobą, która naszemu państwu dokucza dotkliwie i z którą trzeba koniecznie raz skończyć, jest inflacja marki.

Dzisiaj według stanu z dnia 30 września br. jest w obiegu marek polskich na ogólną sumę **11 197 737 897 342** (11 trylionów, 197 miljardów, 737 milionów, 897 tysięcy, 342), zadłużenie skarbu państwa w P. K. K. P. w tym samym czasie wynosiło **10 265 500 000 000 marek polskich.**

Pozatem P. K. K. P. w wekslach posiadała na dzień 30 września br. **2 077 128 636 948** i w pożyczkach różnych **670 019 577 831** marek polskich.

Postępująca z każdym czasem inflacja wywoływać musi nietylko spadek marki, ale i **zmniejszanie się samej wartości wszystkich znaków, będących w obiegu.**

Obecnie można uważać, że w obecnej dekadzie wartość wszystkich znaków obiegowych, wypuszczonych przez państwo wynosi mniej więcej **około 20 miljonów dolarów!**

Jest to stan nawskroś anormalny.

Przedłużanie takiego stanu **równałoby się podpisaniu wyroku śmierci.**

Dlatego też najpilniejszem zadaniem Rządu jest naprawa skarbu, w której społeczeństwo musi okazać żywe współdziałanie, wiele cierpliwości i ofiarności.

Naprawa ta musi się dokonać szybko i gruntownie.

Paryż, 14. 10. (Pat.) Rozruchy w Zagłębiu Ruhry, spowodowane przeważnie przez lokaut, trwają. Liczba bezrobotnych przewyższa 250.000.

Berlin, 14. 10. (Pat.) Minister komunikacji wydał rozkaz do kolejarzy w zagłębiu Ruhry, nakazujący podjęcie pracy we środę, 17 października.

*

Odwołany został z Moskwy i przybył już do Warszawy drugi sekretarz poselstwa polskiego w Moskwie p. Chałupczyński.

Z ostatniej chwili.

Ogłoszenie republiki nadreńskiej?

Paryż 14. 10. (PAT). „Matin” donosi z Moguncji, że posłowie centrowi w kilku wielkich miastach okręgu nadreńskiego postanowili ogłosić niezwłocznie republikę nadreńską.

Rząd niemiecki teraz wszystko może...

Paryż, 14. 10. (Pat). Omawiając przyjęcie przez Reichstag ustawy o pełnomocnictwach, pisze „Temps”: **Rząd niemiecki ma obecnie wolną rękę i może bez znacznej zwłoki usunąć obecnie kwestje sporne w zagłębiu Ruhry. Może on obecnie nakładając podatki, przeprowadzić reformę walutową oraz zaproponować aljantom zapłatę i gwarancje. Wierzymy, że rząd niemiecki pójdzie tą drogą.**

Pokornieją...

Berlin, 14. 10. (Pat) **Minister komunikacji wezwał kolejarzy linji kolejowych na terytorjach okupowanych, pozostających pod administracją francusko-belgijską, aby dnia 17 bm. złożyli przysięgę służbową, wymaganą przez zarząd kolei francusko-belgijskich przed obejmowaniem służby.**

Zwycięstwo Mussoliniego.

RZYM 14. X. (Pat.) Na zgromadzeniu wielkiej rady faszystowskiej zwyciężył punkt widzenia Mussoliniego.

Mianowicie wielka rada postanowiła, że komitet wykonawczy zostanie zniesiony i zastąpiony przez dyrektorjat, składający się z 9 członków, z których jeden będzie sekretarzem generalnym partji.

Filje sowietów w Rzeszy.

Berlin, 14. 10. (Pat.) Organ kanclerza Stresemanna „Die eit” pisze w sprawie tworzenia się gabinetów socjolistyczno-komunistycznych w Turyngji, Saksonji, że w Rzeszy niemieckiej nie mogą być tolerowane filje sowietów.

Działalność niemieckich rządów w Turyngji i Saksonji zwraca się przeciwko konstytucji niemieckiej.

Lipsk, 14. 10. (Pat.) Trybunał Rzeszy dla ochrony republiki zniósł nakaz aresztowania wydany przeciwko porucznikowi Rossbachowi, którego też natychmiast wypuszczono z więzienia.

Berlin, 14. 10. (Pat.) W Lipsku, Frankfurcie nad Renem i Düsseldorfie odbyły się demonstracje i rozruchy, wywołane drożyzną. Wiele sklepów w tych miastach splądrowano.

Separatyści nadreńscy chcieli szturmem wziąć ratusz.

Moguncja, 14. 10. (Pat.) Nocy dzisiejszej usiłowali separatyści nadreńscy wziąć szturmem ratusz, przyczem doszło do starć z policją i wymiany strzałów.

Jeden policjant został ranny, z pośród separatystów raniono kilka osób.

Groźne położenie strajkowe na Górnym Śląsku.

Kierownicy ruchu strajkowego żądają podwyżki 240 proc. w razie nieuwzględnienia grożą zatopieniem kopalń.

Warszawa 14. 10. (PAT). Położenie strajkowe na G. Śląsku naogół w ostatnich godzinach zaostrzyło się.

Komuniści zyskują wśród grup strajkujących stanowczą przewagę.

Kierownictwo ruchu strajkowego przeszło obecnie w ręce komitetu strajk. 21 rad załogowych. Służba pocztowo-telegraficzna nie strajkuje. Wśród kolejarzy panuje rozdwojenie.

Kierownicy ruchu żądają podwyżki o 240 proc., w razie nieuwzględnienia grożą zatopieniem kopalń.

Z tego widać, że komuniści usiłują ruchowi nadać charakter polityczny. celem wywołania chaosu w produkcji śląskiej.

Władze czuwają nad porządkiem i bezpieczeństwem publicznem.

Z podróży p. Prezydenta Rzplitej na Kresy.

Grodno, 14. 10. (Pat.) W Augustowie p. Prezydent Rzplitej wygłosił przemówienie:

Panowie! Jeden z mówców na wstępie słusznie powiedział, że chodzi teraz o to, abyśmy teraz tak, jak na polu bitew odnieśli zwycięstwo na polu przemysłu i handlu. Mamy niezaprzecznie ciężki stan gospodarczy, wywołany nieroztropną gospodarką finansową państwa. Jestem przekonany, że ten okres minie, jak minęły burze i ciężkie chwile wojenne, które kraj nasz przeżywał. Każdy z nas wspomina lepiej dnie radosne, aniżeli ciężkie chwile dawniejsze. Sądzę, że będziemy wkrótce radośnie wspominać przyżycia i z tego to kresu.

Przemówienie na bankiecie w Grodnie.

Panowie! Gdy jestem w Grodnie, doznaję dwojakiego rodzaju uczuć, które w znacznym stopniu wynikają ze wspomień. Jedno wspomnienie przykre, bo przypomina plamę naszej historji, więc przedewszystkiem ten gmach obok, w którym Sejm polski nie odwoławszy się do broni i nie zużytkowawszy wszystkich sił narodu milcząco aprobował rozbiór Polski, hańbę przeszłości. To — jak powiedziałem — jest plamą, ale tę plamę mamy dziś zmyć. Znam szczegółowo bitwę pod Grodnem, gdzie w 1920 r. zadany został ostateczny cios nawale ze wschodu. Dopiero po tej bitwie obywatel polski mógł zasnąć spokojnie. Jeszcze raz powtarzam, że w nadzwyczaj ciężkich warunkach, kiedy na zachodzie niemal wszyscy zwątpili w naszą przyszłość, my własnemi siłami, dzięki naszemu dzielnemu żołnierzowi, jego dowództwu, a w pierwszym rzędzie Józefowi Piłsudskiemu ostaliśmy się. Nasze pokolenie nie splamiło się i plamę przeszłości krwią swą młodzieży starło.

Wspomniawszy o świętej tradycji naszego narodu i o konieczności rozwinięcia tej tradycji p. Prezydent zakończył, że nie ścierpi, aby komukolwiek w państwie polskiem krzywda się stała.

Wilno, 14. 10. (Pat.) P. Prezydent z Grodna przybył do Wilna, witany przez dowództwo D. O. K. przedstwicieli władz administr. Z peronu Wysoki Gość udał się do Ostrej Bramy a następnie pod klasztor prawosławny, gdzie Go witało duchowieństwo prawosławne. —

O godz. 20 podejmowało Dostojnego Gościa miasto Wilno bankietem.

Informują nas, że Poseł gen. Haller ma zamiar zrzec się mandatu poselskiego. Oficjalnie gen. Haller zakomunikuje o tem na zjeździe legjonistów amerykańskich w San Francisco, dokąd, jak donosiliśmy, udał się przed dwoma tygodniami.

* * *

Po zamknięciu kroniki.

—** Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Stow. Urzędników budo y domów w Grudziądzu odbędzie się w sobotę dnia 20 bm. o godz. 8 wieczorem na sali hotelu pod Złotym Lwem. na które się wszystkich członków zaprasza.

Porządek obrad: 1) wybór przewodniczącego Zarządu, gdyż dotychczasowy przewodniczący urząd swój złożył, 2) sprzeciw zarządu przeciw uchwale Rady Nadzorczej w przedmiocie wymiany mieszkań i wynajęcia jednego pomieszkania, 3) podwyższenie komornego, 4) wolne głosy.

—** Zebranie organizacyjne Komitetu „Tygodnia Akademickiego” odbędzie się dzisiaj w poniedziałek o godz. 8 wieczorem wsali posiedzeń Rady Miejskiej. Proszeni są przedstawiciele towarzystw i instytucyj społecznych, oraz pp. akademicy, którzy wakcji„ Tygodnia Akademickiego‘ czynną odegrać muszą rolę.

Migawki polityczne.

Strzały z za płotu.

W związku z informacjami pism lewicowych, jakoby skarb państwa wypłacił senatorowi Hammerlingowi **1000 funtów szterlingów**, tytułem zwrotu kosztów podróży zagranicznych, Ministerstwo Skarbu komunikuje, że senator Hammerling odbył podróż zagraniczną, w której towarzyszył p. ministrowi skarbu **na własny rachunek**. Suma jednego tysiąca funtów szterlingów przekazaną została do Londynu ministrowi Kucharskiemu na pokrycie kosztów jego własnej podróży.

Z przekazanej sumy wydał wreszcie p. minister skarbu zagranicą na wszystkie koszta tylko drobną część.

To i owo.

Ponieważ Lloyd Georges odbył długą rozmowę o jedności sprzymierzonych ze znanym artystą kinematograficznym Charlo Chaplini, dzienniki amerykańskie są pełne dowcipów na ten temat. Między innymi, opowiadają, że Chaplini ofiarował Lloyd Georges'owi posadę w kinematografie, w obrazie p. t. „Zgoda sprzymierzonych”.

* * *

Rozkazem piotrogradzkiego komisarjatu wojny obowiązani są stawić się natychmiast do przeglądu: wszyscy b. oficerowie, urzędnicy wojskowi, jednoroczniacy, junkrzy dawnej armji rosyjskiej, jak również wojskowi, którzy służyli w armjach „białych” na stanowiskach dowódców linjowych lub służbie gospodarczej. Oprócz tego stawić się mają do dnia 12 b. m. wszyscy cywilni lekarze, farmaceuci i pomocnicy lekarscy urodzeni w r. 1878 i młodsi.

* * *

Ostatniemi czasy dają się zauważyć coraz częstsze wypadki przekradania niedorostków na statkach, idących z Gdańska do portów francuskich. Głównym celem chłopców jest chęć przedostania się do Ameryki. Na te wypadki zwracają szczególną uwagę władz polskich Francuzi.

* * *

Wiadomości bieżące.

Kalendarz: Wtorek Teresy panny. Wschód słońca 6.2 zachód 5.3 Wschód księżyca 1.23 zachód 10.61.

Ulgi wojskowe dla studentów i żywicieli rodzin.

Projekt dotyczący ustawy już uchwalony.

Na ostatniem posiedzeniu sejmowej komisji wojskowej toczyła się w dalszym ciągu dyskusja nad projektem ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej.

Obradowano w drugim czytaniu nad ostateczną redakcją rozdziału siódmego projektu ustawy, traktującego o ulgach dla studjujących, dla jedynych żywicieli rodzin i samodzielnych właścicieli małych gospodarstw rolnych. Ulgi dla studjujących uchwalono, zaś głosowanie nad rozdziałem o ulgach dla innych osób odroczono.

Ład i porządek na kolejach polskich.

Kto pojedzie bez biletu zostanie natychmiast aresztowany.

W sprawie postępowania względem podróżnych, którzy odmawiają natychmiastowej zapłaty kary za przejazd w pociągu bez lub z niewłaściwymi biletami, dyrekcja kolejowa wydała okólnik wyjaśniający znaczenie art. 16. p. 4. taryfy osobowej. W myśl tego okólnika, podróżnego. który odmawia natychmiastowej zapłaty kary za przejazd bez lub z niewłaściwym biletem, należy usunąć z pociągu na najbliższej stacji w celu sformowania protokołu przez dyżurnego ruchu.

Ponieważ wbrew tym przepisom dyżurni ruchu pozwalali bezbiletnym dojeżdżać dalej, niejednokrotnie nawet do stacji, do której podróżny chciał jechać, odległej od miejsca ujawnienia nielegalnie jadącego podróżnego o kilkadziesiąt lub kilkaset kilometrów dyrekcja nakazuje służbie ruchu pobrać niezwłocznie należącą należność według przepisów taryfowych, obliczając ja do najbliższej stacji postoju pociągu, w razie zaś odmowy podróżnego uiszczenia opaty, obowiązani są bezwarunkowo oddać go na tej stacji dyżurnemu ruchu dla dalszego załatwienia sprawy.

Polskie archiwum koronne wraca do kraju

Z relacji dyrektora głównego archiwum aktów dawnych prof. Siemieńskiego wynika, że komisja rosyjska zgodziła się zwrócić archiwum koronne, tj. zbior dokumentów, jak również księgi kancelarji królewskiej, tzw. metryczne, natomiast odmówiła zwrotu metryki królewskiej, tj. ksiąg kancelarji królewskiej do spraw Litwy, jak również tzw. metrykę wileńską tzn. ksiąg koronnych dotyczących Wilna.

Historyczny zabytek zagrożony ruiną

Władze konserwatorskie w Depart. Sztuki Minist. Oświaty zaniepokojone zostały wiadomością, że zamek ks. Wiśniowieckich w Wiśniowcu na Wołyniu doprowadzają obecnie jego właściciele do ruiny, rozbierając mury na materjał budowlany.

Depart. Sztuki zdając sobie sprawę, że zamek ten jest dokumentem polskiej kultury na kresach, wystąpił do miejscowych władz administracyjnych, ażeby jaknajenergiczniej przeciwdziałały zniszczeniu tego zabytku.

Z piekła bolszewickiego do Ojczyzny.

Fala uchodźców z Rosji w zimowych miesiącach będzie największa.

Fala powrotna jeńców, uchodźców i emigrantów z głębi Rosji, hamowana perfidnie przez polityków bolszewickich w ciągu miesięcy letnich z nastaniem zimy zaczyna się dopiero dawać we znaki.

Otrzymano mianowicie zapowiedź conajmniej 30 transportów po 1000 ludzi do końca roku bież. Zaznaczyć należy, że zakończona zostanie repatrjacja tylko z Rosji centralnej, a Syberja, dokąd wyjechał dopiero pełnomocnik do wizowania paszportów jest jeszcze nietknięta.

Bramy Polski ze wszech stron otwarte

Każdy obcokrajowiec bez większych trudności może przyjechać do Polski.

Wobec ukazania się w niektórych pismach wiadomości, jakoby ministerstwo spraw zagranicznych utrudniało obcokrajowcom wjazd do Polski, ministerstwo wyjaśnia, że dotychczas nie wydało placówkom konsularnym żadnego zarządzenia ogólnego, aby cudzoziem-

Jakie obowiązują ceny na mięso i wyroby z mięsa w Grudziądzu?

Z Komitetu Społecznego do walki z lichwą i drożyzną otrzymujemy następujący cennik, obowiązujący aż do odwołania.

Mięso (cena za funt).

Wołowina z kośćmi 60.000 mk., Wołowina bez kości 80.000 mk., Cielęcina z kośćmi 48—60.000 mk., Sznycel 90.000 mk., Baranina z kośćmi 60.000 mk., Wieprzowina 60—80.000 mk. — bez kości 90000 mk., Słonina sur. 100.000 —, sol. 116.000 —, wędz. 120.000 mk., Łój wołowy sur. 80.000 —, topiony 130.000 mk., Wieprzowina (siekana) 90.000 mk., Wołowina (siekana) 80.000 mk., Sadło 120.000 mk., Kości 30.000 mk.

Kiszki (cena za funt).

Pasztetowa (I klasy) 90.000 —, (II klasy) 60.000 mk., Salceson czarny (I klasy) 90.000 —, (II klasy) 60.000 mk., Salceson z ozorkiem 100.000 mk., Myśliwska (Jagdwurst) 100.000 mk., Krakowska 100.000 mk., Kiełbasa z czosnkiem 60.000 mk., Pomorska 100.000 marek, Parówki 100.000 mk., Herbaciana 120.000 mk., Serwelatka 120.000 mk., Polska 120.000 mk., Szynka surowa 120.000 mk., Szynka gotowana 140.000 mk., Polędwica 140.000 mk., Smalec 160.000 mk.

---

com wizy do Polski wydawane były tylko za uprzedniem zezwoleniem ministerstwa spraw zagr.

Pewne ograniczenia w interesie ochrony pracujących w Polsce są stosowane jedynie względom cudzoziemców, poszukujących pracy zarobkowej w Polsce, a to ze względu na zaznaczające się w niektórych dziedzinach bezrobocie w Polsce.

Również w pewnej mierze ograniczony jest wjazd do Polski uchódźców rosyjskich, tak zwanych „refugies russes" ze względu na nadmierną liczbę tych uchódźców znajdujących się już w Polsce.

Tryumfy radjostacji w Warszawie.

Góruje ona nawet nad niemiecką stacją w Nauen.

Gdańska „Baltische Presse" podaje, że niedawno utworzona **radjo-stacja warszawska, stanowić zaczyna poważną konkurencję dla radjo-stacji niemieckiej.** Transatlantycka **radjo-stacja niemiecka z Nauen w ciągu ostatnich tygodni okazała swą nieudolność,** gdyż podczas niedawnych zaburzeń niemieckich przesyłanie radio-telegramów do Ameryki było bardzo utrudnione. Obecnie **dziennikarze zagraniczni kierują swe korespondencje do stacji iskrowej warszawskiej,** której sprawna obsługa, doskonałe urządzenia gwarantują szybkie przekazywanie wiadomości.

* * *

To samo pismo donosi, że liczna kolonja emigrantów rosyjskich w Gdańsku. przedewszystkiem **kupcy, utrzymujący łączność z Rosją posługiwali się dotychczas linją telegraficzną, prowadzącą przez Królewiec i Kowno do Rosji.** Ponieważ okazało się, że **komunikacja telegraficzna via Warszawa jest praktyczniejsza, komunikują się oni obecnie z Rosją przeważnie przez Warszawę. —**

Walka z lichwą i spekulacją zbożową na dobrej drodze.

Będzie można sekwestrować młyny i piekarnie dla celów walki z drożyzną.

Min. spraw wewnętrznych opracowało ustawę o przywróceniu prawomocności paragrafu II Ustawy o walce z lichwą. **Paragraf ten upoważnia rząd do sekwestru młynów, piekarni itp. jeśli to okaże się konieczne dla walki z drożyzną;** został on zniesiony w roku **1922 przy wprowadzeniu ustawy o wolnym handlu.**

Ustawa została opracowana na skutek odnośnej uchwały Tymczasowej Rady Spożywców.

—** **Teatr Miejski.** Dziś popołudniu o godz. 4-tej przedstawienie dla młodzieży szkolnej „Pan Damazy" komedji w czterech aktach Blizińskiego. Ceny miejsc od 10—30.000 mk. Dyrekcja uprasza PT. Rodziców o łaskawe wysłanie dzieci do Teatru, dając im możność zapoznania z wielkiem dziełem polskiego komedjopisarza. —

We wtorek premjera pierwszego wodewilu z śpiewami oraz z wkładkami baletowymi „Za Oceanem" Grüneckego. Dyrekcja dokłada wszelkich starań, aby sztuce tej nadać odpowiedni charakter, to też próby odbywają się nocami, a amatorzy, świetna orkiestra urzędników Izby skarbowej i komunalnych pod wodzą kapelmistrza p. Słowikowskiego oraz chór „Lutni" pracują intensywnie nad wystawieniem melodyjnego wodewilu.

W głównych rolach występują pp. Weiss'owa, Okszańska, Strzyżewiczówna. Olańska, Popielewska, Lisicka, Drwęski, Ilcewicz, Górski. Burski, Olderowicz, Szczerbowski, Kaszyn i inni.

Reżyserję prowadzi p. dyr. Lange.

Nowe dekoracje przedstawiające port z okrętem, statek z pokładem, las afrykański, pędzla malarza-artysty p. Bożuchowskiego. —

W środę, dnia 17 bm. wiecz. o godz. 6 przedstawienie dla wojska „Pan Damazy'.

Sprzedaż biletów u p. Wawrzyniaka.

—** **Orkiestra Koła Urzędników Skarbowych w Grudziądzu,** która z powodu przygotowań do wodewilu „Za oceanem" była przez kilka dni nieczynną, po odpowiedniem skompletowaniu wystąpi na jutrzejszej (wtorkowej) premjerze w Teatrze Miejskim w Tivoli.

Dyryguje p. Słowikowski.

—** **OBIADY po 30 000 mk., kawa biała 8 000 mk...** tylko nie w Grudziądzu, lecz w Krakowie.

Według uchwały krakowskiego prezydjum miasta, obiad w Krakowie kosztować będzie 30 000 mk., zaś kawa biała w restauracjach hotelowych 8000 mk., w restauracjach I kl. — 7000 mk., II kl. — 6000 mk.

Stanowczo na Pomorzu jest większa drożyzna, niż w innych dzielnicach Polski.

—** **Podwyższenie podatku od wina.** Z dniem 15 b. m. podwyższony został podatek spożywczy od wina musującego gronowego z 40.000 mk. na 100.000 mk. zaś od wina musującego owocowego z 20.000 mk. na 50.000 mk. od 1 butelki o pojemności ponad 425 do 850 centymetrów kubicznych. —

Wszelkie zapasy wina musującego u handlarzy, w gospodarstwach domowych ponad 10 butelek podlegają zgłoszeniu w przeciągu 3 dni w Urzędzie Kontroli Skarbowej celem opodatkowania. Wino musujące znajdujące się w transporcie podlega zgłoszeniu najpóźniej do 48 godzin po nadejściu. —

—** **ZMIANA POCIĄGÓW.** Dyrekcja kolei państwowych zawiadamia, że z powodu słabej frekwencji tranzytowych pociągów pasażerskich na szlaku Warszawa—Marienburg—Gdańsk zastanawia się z dniem 15/X bieg pociągów Nr. 601/602 i Nr. 613/614, a mianowicie: pociąg posp. Nr. 601 odejdzie z Warszawy poraz ostatni dnia 15/X, pociąg posp. 602 odejdzie z Gdańską poraz ostatni w nocy z dnia 14 na 15/X, pociąg osobowy 613 odejdzie z Warszawy poraz ostatni w nocy z dnia 14 na 15/X, a pociąg osobowy Nr. 614 odejdzie z Gdańska poraz ostatni w nocy z dnia 15-go na 16/X br.

Natomiast uruchamia się z dniem 15/X na szlaku Warszawa - Iłowo - Grudziądz - Laskowice - Gdańsk pociąg pospieszny 605/606 a mianowicie: poc. pospieszny nr. 605 z Warszawy po raz pierwszy w nocy z dnia 15 na 16. X. z odjazdem godz. 23.35, Iłowo przj. 2 godz. 34 min., odj. 2 godz. 44 min., **Grudziądz** przj. 6 godz. 2 min., odj. 6 godz. 10 min. Laskowice przj. 6 godz. 43 min., odj. 7 godz. 1 min., Tczew przj. 8 godz. 10 min., odj. 8 godz. 47 min., Gdańsk przj. 9 godz. 22 mni. —Poc. pospieszny 606 odejdzie z Gdańska po raz pierwszy w nocy z 15 na16. X., odjazd 20 godz. 45 min. Tczew przj. 21 godz. 21 min. odjazd 21 godz. 46 min., Laskowice przj. 22 godz. 59 min., odjazd 23 godz. 25 min., **Grudziądz** przj. 23 godz. 58 min. odj. 0 godz. 17 min., Iłowo przj. 3 godz. 53 min., odj. 4 godz. 3 min.

Na miejsce pociągów 613/614 uruchamia się na szlaku Warszawa - Dt. Eylau poc. osobowy 617/618 w dotychczasowych rozkładach jazdy poc. 613/614 a mianowicie: pociąg 617 odejdzie z Warszawy poraz pierwszy w nocy z 15 na 16. X., zaś pociąg 618 po raz pierwsz z Dt. Eylau w nocy z 16 na 17. X. br.

—** **KSIĄŻKI DOSTĘPNE BĘDĄ TYLKO DLA PASKARZY.** Od dnia 15 października rb. mnożnik księgarski wynosić będzie 70 000 mk.

—** **ZWOLNIENIE ROCZNIKA 1899 i 1900.** Minister spraw wojskowych **zarządził** zwolnienie szeregowych powyższych dwóch roczników, o ile służyli od 14 kwietnia do końca br. i są dostatecznie wyszkoleni. Ci zaś, którzy wstąpili do wojska dopiero 10 grudnia 1921 roku, narazie zwolnieni nie będą.

—** **REEMIGRACJA W SIERPNIU.** W miesiącu sierpniu rb. powróciło dokraju z Ameryki Północnej 595 reemigrantów. Reemigrantów przewiozło 37 statków. Największą ilość reemigrantów przewiozły statki Lituanit, Polonia, Georges Washington, Paris i Aquitania.

—** **ŻYWNOŚĆ DLA SFER URZĘDNICZYCH.** W punktach repatrjacyjnych, które mają ulec likwidacji, znajdują się zapasy żywności, jak to: cukru, mąki, kaszy etc. Zapasy te mają być sprzedtne z licytacji. Pewne koła urzędników państwowych zamierzają wystąpić z interwencją u właściwych czynników, by przynajmniej część tych zapasów była pozostawiona na potrzeby urzędników.

—** **PODNIESIENIE OPŁAT ZA PASZPORTY ZAGRANICZNE.** Począwszy od dnia 12 bm. Kom. Rządu podwyższył wszystkie opłaty związane z wydawaniem paszportów zagranicznych. Podwyżka ta wynosi 100 proc. u tak: paszport wielokrotny kosztuje 3 miljony mk., wiza dla cudzoziemców i obywateli polskich 300 000 mk., wydanie paszportu miljon mk. zaś książeczka paszportowa 10 000 mk.

—** **Teatr świetlny „Orzeł"** zaprodukuje dziś w poniedziałek o godz. 2 popoł. naukowy, wielce pouczający film „Choroby weneryczne" według zdjęć dokonanych w klinice we Wiedniu, przez prof. Berge'a. Na przedstawienie to zaprasza Zarząd przedstawicieli prasy i świata lekarskiego.

—** **Na budowę Kościoła w M. Tarpnie.** Z okazji ukończenia instalacji oświetleń domowych. przeprowadzonych przez Powiatową centralę elektryczną u p. Lencnera w Szczepankach zebrani na małej domowej uroczystości złożyli mk. 1.174.500 mk. na budowę kościoła w M. Tarpnie.

Ruch towarzystw.

—** **Zjazd Zw. Urzędników Kas Samorządowych na b. zabór pruski.** W dniu 22 września odbył się zjazd Zw. Urz. Kas Samorządowych na b. zabór pruski w Gnieźnie.

Zjazd rozpoczął się uroczystem nabożeństwem przed konfesją św. Wojciecha. W czasie obrad uczestnicy powzięli szereg uchwał. ujednostajniono sobie zakres działania, do czego przyczyniły się referaty Dr. Konopińskiego i p. Jelińskiego przewodniczącego zjazdu.

Przyszły zjazd odbędzie się w Toruniu.

Z Pomorza.

—** **TORUŃ. (Z kroniki policyjnej).** Zwłoki noworodka płci męskiej znaleziono przed kilku dniami w naczyniu od śmieci w podwórzu pewnego domu przy Wielkich Garbarach. Zachodzi tu podejrzenie, że popełniono tu zbrodnię spędzenia płodu.

Szalona jazda motocyklem była przyczyną nieszczęśliwego wypadku. U wylotu ul. Szerokiej, Król. Jadwigi i Wielkich Garbar jeździec na motocyklu w dość szybkiem tempie najechał pewnego pomocnika handlowego zatrudnionego u p. Mani przy Wielkich Garbarach.

Obrażenia jakie ostatni odniósł są dość niebezpieczne. Niefortunnego motocyklistę zabrała policja na komisarjat.

—** **CHEŁMNO. (Z agitacji komunistyczno -żydowskiej). Do** Chełmna przyjechał niedawno żydek Abraham Rawski z Włocławka celem zakupu różnego rodzaju starzyzny. W poszukiwaniu towaru żydek spotkał się z niejakim Bol. Marzejewskim pośrednikiem i zaczął przekonywać go, jak to będzie w Polsce dobrze, kiedy nastanie komunizm. Handlarz - agitator posunął się nawet tak daleko, iż zaczął złorzeczyć rządowi polskiemu i Prezydentowi Rzpltej.

Zniecierpliwiony tem p. Marzejewski złapał za kij. żydowi mocno wygarbował skórę, zaś policja zamknęła żyda do aresztu za występną agitację. Dopiero 20 miljonów złożyć musiał żydek kaucji, nim go wypuszczono na wolność.

—** **STAROGARD. (Echa ostatniej burzy).** Szalejąca w całej okolicy wichura połączona z ulewnemi deszczami poczyniła znaczne szkody. Wierzyca napełniła po brzegi swe koryto.

Szkody poczynione są zwłaszcza po wsiach duże. Wichura pozrywała również przewody telefoniczne i elektryczne.

—** **TUCHOLA. (Niemczyzna zanika powoli).** Wyższą żeńską szkołę niemiecką w Tucholi zamknięto, ponieważ Kuratorjum. Jak donoszą niemieckie gazety, nie zatwierdziło kandydatów na kierowników.

Niemiecki oddział miejskiej szkoły powszechnej został z końcem roku szkolnego zamknięty dla niedostatecznej liczby dzieci.

(Skutki pijaństwa). Przed kilku dniami późnym wieczorem wiele hałasu wywołali na rynku dwaj obywatele Tucholi (ojciec i syn) którzy do nieprzytomności pijani nawet posterunkowym stawiali czynny opór.

Awanturników pochodzenia niemieckiego z trudem odstawiono do więzienia, gdzie całą noc wyśpiewywali „Deutschland über alles" i „Heil dir im Siegerkranz". Jednemu z nich, który zbyt mocno szalał, nałożono w więzieniu kajdanki.

Całą sprawą zajmie się prawdopodobnie prokuratorja.

—** **PELPLIN. (Podbijacze cen).** W Pelplinie osiedliła się niemiecka firma płodów rolniczych Raiffeisena z Gdańska, firmująca: Grosshandelgesellschaft. Za niedozwolone podbijanie cen przy zakupach ziemiopłodów zostali obydwaj dyretkorzy aresztowani.

Rozmaitości.

× **Żebracy-miljonerzy.** Rodzina nędzarzy, **złożona** z 2 braci i siostry, nazwiskiem Faau, żyła w brudnej lepiance w Guenep koło Amsterdamu.

Gdy jeden z braci w tych dniach umarł, policja weszła do ich mieszkania. Ze zdumieniem znaleziono w siennikach i starych garnkach wyszczerbionych pełno banknotów i setki bonów skarbowych. Okazało się również, że rodzina Faau, żyjąca od wielu lat z jałmużny, **posiadała grunta i nieruchomości!**

W samem mieszkaniu, suma banknotów, bonów skarbowych i sztuk złota, wynosiła 40.000 florenów, czyli około 300.000 franków.

Ponieważ ci „biedacy" nie mają spadkobierców, zapewne ich majątek przejdzie na rzecz skarbu państwa.

Nowa taryfa pocztowa

obowiązująca z dniem 15 października br.

Listy zwykłe:

a) obrót miejscowy do wagi 250 gr. 6.000 mk. b) obrót zamiejscowy do wagi 20 gr. 6.000 mk, ponad 20 — 250 gr 12 000 mk. Urzędowe ponad 20 — 2 000 gr. 12.000 mk.

Kartki pocztowe:

(niezależnie od należytości za blankiet urzędowego nakładu)

a) pojedyncze 3000 mk. b) z odpowiedzią 6000 mk. Kartki widoczne i świąteczne, zawierające pozdr. lub inne formy grzeczności ujęte najwyżej w 5 wyrazach 600 mk.

Druki zwykłe:

do wagi 25 gr. 600 mk., do 50 gr. 1200 mk., do 100 gr 2400 mk, do 250 gr. 5000 mk., do 500 gr. 7000 mk., do 1000 gr. 10000 mk. Urzędowe ponad 1000—2000 gr. 10000 mk.

Papiery handlowe:

(i przesyłki mieszane)

do wagi 250 gr. 5000 mk., do 500 gr. 7000 mk., do 1000 gr. 10000 mk.

Próbki towarów:

do wagi 100 gr. 3000 mk., do 250 gr. 5000 mk., do 500 gr. 7000 mk. do 1000 gr. 10000 mk.

Pisemne doniesienie na blankiecie P. K. O. lub na odcinku przekazu poczt. 3000 mk.

Najwyższa dopuszczalna kwota przekazu 10000000 mk.

Listy wartościowe:

zamknięte (opieczętowane przez nadawcę) a) należytość za list zwykły do 20 gr. 6000 mk., do 250 gr. 12000 mk. Urzędowe ponad 20 — 2000 gr. 12000 mk.

Należytość za polecenie 6000 mk. Należytość od dekl. wart. za każde 100000 mk. lub część tychże 1000 mk.

Za doręczenie pospieszne: listów, przekazów i paczek i dowodów odbioru 20000 mk. Za przesyłki **„Poste restante"** 6000 mk. **Za wniesioną reklamację** 6000 mk. **Pełnomocnictwo** 10000 mk. **Zwrotne poświadczenie odbioru (Recepis zwrotny)** a) przy nadaniu 6000 mk. b) po nadaniu 12000 mk. Za ściągnięcie pobrania od odbiorcy 6000 mk.

Pisma sądowe: doręczone w miejscu siedziby sądu 3000 mk., w innej miejscowości 6000 mk.

Taryfa paczkowa.

Paczki: do wagi 1 kg. 10000 mk., do 5 kg. 50000 mk. do 10 kg 100000 mk., do 15 kg 150000 mk., do 20 kg. 200000 mk. Za paczki kas i urzędów skarbowych, państw. z dotacjami i nadmiarami kasowemi oraz za paczki P. K. K. P. do wagi 25 kg. 250000 mk., do 30 kg. 300000 mk. Za paczki ochronne pobiera się należytość od wagi w podwójnej wysoko-

ści. Za paczki z podaną wartością pobiera się oprócz tego a) należytość od wartości za każde 100000 mk. lub część tychże 1000 mk. b) przy paczkach ponad 1000000 mk. wart. dodatkową należytość manip. od każdej paczki 5000 mk.

Polecenie przesyłek pocztowych 6000 mk. Za doręczezenie pospieszne **ekspres** 20000 mk. Za wniesienie reklamacji 6000 mk.

Za doręczenie paczek do 5 kg. 10000 mk., do 10 kg. 12000 mk., do 15 kg. 16000 mk., do 20 kg. 20000 mk. Za doręczenie paczki przez listonosza wiejskiego za każde 5 kg. wagi 10000 mk.

Taryfa telegraficzna
(wewnętrzna).

Za telegramy zamiejscowe i miejscowe państw. „S" i prywatne zwykłe: opłata od wyrazn 6000 mk., najmniej jednak 60000 mk.

Za telegramy **zamiejscowe i prywatne** ‚D' opłata od wyrazu 18000 mk, najmniej jednak 180000 mk.

Za telegramy prasowe: opłata od wyrazu o 50% niższa od opłaty za telegram zwykły to zn. od wyrazu 3000 mk.

Za telegramy o kilku adresach G. M. X. a) za odpis każdych 100 wyrazów lub część tychże telegramu zwykłego 12000 mk. b) za odpis każdych 100 wyrazów lub część tychże telegramu pilnego 24000 mk.

Za telegramy nadane telefonem przez abonentów za każde 100 słów lub część tychże 10000 mk.

Za pokwitowanie nadania telegramu pryw. 6000 mk

Za cofnięcie telegramu jeszcze nie odtelegr. 20000 mk

Taryfa telefoniczna.

Opłata za jednostkę 3 min. rozmowy międzymiastowej **wynosi: na** odległość do 25 klm. 20000 mk., do 50 klm. 40000 mk., do 100 klm. 60000 mk., do 200 klm. 100000 mk. i za każde dalsze 100 klm. 20000 mk.

Za rozmowy pilne pobiera się opłatę potrójną.

Za rozmowy miejscowe prowadzone z publicznych mówiucza każde 3 minuty 6000 mk.

Zagraniczna taryfa
od 15 października 1923 r.

Listy zwykłe:

do Czechosłowacji, Rumunji i Węgier:
do wagi 20 gr. 8000 mk., za każde dalsze 20 gr. 5000 mk.

do innych krajów:
do wagi 20 gr. 10000 mk., za każde dalsze 20 gr. 5000 mk.

Kartki pocztowe:

do Czechosłowacji, Rumunji i Węgier:
za każdą pojedyńczą lub za każdą z obu części, kartki z opłaconą odpowiedzią 4500 mk. **Do innych krajów** 6000 mk.

Druki zwykłe i czasopisma:

Za każde 50 gr. 2000 mk. — dla wzajemnego ruchu czasopism między Polską a Czechosłowacją i Węgrami obowiązują taryfy wewnętrzne.

Papiery handlowe:

Za każde 50 gr. 2000 mk. — najmniej jednak 10000 mk.

Próbki towarów:

Za każde 50 gr. 2000 mk. — najmniej jednak 4000 mk.
Polecenie przesyłek listowych: 10000 mk.
Zwrotne poświadczenie odbioru na przesyłkę poleconą: przy nadaniu: 10000 mk. — po nadaniu 20000 mk.
Ekspres doręczenie pośpieszne: 20000 mk. — Reklamacja przesyłek zwykłych lub poleconych 20000 mk

Żądanie wycofania lub zmiany adresu:

a) drogą pocztową 20000 mk. — b) drogą telegraficzną, należytość za telegram według zwyczajnej taryfy zagranicznej.

Przekazy zwykłe, zleceniowe [illegible]raniowe:

		do	5000 mk.	. . . .	300 mk.
ponad	5000 mk.	„	10000 „	. . . .	500 „
„	10000 „	„	50000 „	. . . .	1000 „
„	50000 „	„	100000 „	. . . .	1500 „
„	100000 „	„	250000 „	. . . .	2500 „
„	250000 „	„	500000 „	. . . .	5000 „
„	500000 „	„	1000000 „	. . . .	10000 „
„	1000000 „	„	2000000 „	. . . .	17000 „
„	2000000 „	„	3000000 „	. . . .	24000 „
„	3000000 „	„	4000000 „	. . . .	30000 „
„	4000000 „	„	5000000 „	. . . .	36000 „
„	5000000 „	„	6000000 „	. . . .	42000 „
„	6000000 „	„	7000000 „	. . . .	47000 „
„	7000000 „	„	8000000 „	. . . .	52000 „
„	8000000 „	„	9000000 „	. . . .	56000 „
„	9000000 „	„	10000000 „	. . . .	60000 „

Najwyższa dopuszczalna kwota przekazu zwykłego lub telegraficznego wynosi **10.000.000 mk.**

Pisemne doniesienie na blankiecie P. K. O. lub na odcinku przekazu pocztowego **3.000 mk.**

ROLNICY!
Odstawiajcie zboże do syndykatów rolnych
Elementy wywrotowe drogą sztucznego ogłodzenia miast chcą wywołać rewolucję i zamęt w kraju.

Grudziądz, 15 października.

Otrzymujemy następującą odezwę:

DO ROLNIKÓW CAŁEJ RZECZYPOSPOLITEJ.

Zjednoczona działalność występna żywiołów spekulacyjnych i czynników wywrotowych, wymierzona

przeciwko Państwu,

dąży przez wstrzymanie dowozu produktów żywnościowych do wywołania sztucznego ogłodzenia miast i ośrodków wielkich skupień ludzkich drogą szerzenia wśród sfer miejskich i warstw rolniczych paniki i najfantastycz niejszych wiadomości o rzekomych planowanych

w miastach zamachach,

rewolucji itp. oraz o grożącej jakoby podmiejskim rolnikom konfiskacie na rynkach miejskich produktów dowożonych przez nich do miast drogą kołową — wszystko w celu wywołania zamieszania w kraju i utrudnienia rządowi planu walki z drożyzną i uzdrowienia stosunków gospodarczych.

Związek Polskich Organizacji Rolniczych

wzywa wszystkich rolników,

wchodzących w skład organizacji rolniczych, syndykatów, towarzystw, kółek rolniczych i innych zrzeszeń, aby niezwłocznie

przystąpili do odstawy

gotowych zapasów omłóconego zboża (żyta, pszenicy) do najbliższych syndykatów rolniczych, względnie innych organizacji rolniczo - handlowych, żeby pozatem niezwłocznie podjęli dostawę ziemniaków do tychże organizacji handlowych, wreszcie żeby uświadamiając sobie

powagę chwili,

przerwali nawet chwilowo zbiór okopowych, przystępując natychmiast do młocki zboża i odstawy.

Związek Polskich Organizacji Rolniczych upoważniony jest oświadczyć, iż za wszystkie odstawione produkty będzie płacona natychmiast należność gotówką po cenie rynkowej.

Związek Polskich Organizacji Rolniczych nie wątpi, iż rolnictwo polskie natychmiast przystąpi do zrealizowania wezwania, z jakiem się do niego zwraca Związek P. O. R.

Prezydjum Związku Polskich Organizacji Rolniczych.:
(—) Kazimierz **Fudakowski**

W Moskwie czynią gorączkowe przygotowania liderzy komunistycznej partji do nowej międzynarodówki, która w najbliższych dniach ma zadecydować o położeniu w Zach. Europie. Ścierają się zasadniczo dwa poglądy: pierwszy, domagający się zjednoczenia wszystkich sił dla gospodarczej odbudowy Rosji, drugi, grupa Radka i Bucharina, uważająca obecny moment w Europie za najpomyślniejszy dla narzucenia siłą ustroju komunistycznego we wszystkich państwach.

*

Wiadomości gospodarcze.

Grudziądz, 15 października.

W związku z wybuchłym strajkiem górników na G. Śląsku — przemysłowcy, musząc ustąpić naleganiom robotników, **podnieśli cennik węglowy o 120 procent**.

W związku z tem, czynniki rządowe noszą się z myślą przystąpienia **do skrupulatnego badania kalkulacji cen węgla.**

W tym celu ma powstać specjalna fachowa **komisja ekspertów.**

* * *

Na wczorajszej giełdzie towarowej dawała się odczuć pewna **tendencja zniżkowa cen zboża.** Z najwyższej ceny **1,400.000** za korzec żyta, cena spadła do **1,180.000** mkp.

* * *

Robotnicy w fabrykach zapałek przedstawili zarządom nowy cennik płac do zatwierdzenia.

* * *

Ustanowiony rozporządzeniem Min. Skarbu z dnia 3. III. 23 r. zwrot kosztów nakładu opasek monopolowych na tytoniowe wyroby, ustalono od 1 b. m. na **150 mkp. za 1 opaskę.**

* * *

Od dnia 1 do 10 października 1922 dokonała Izba Rozrachunkowa obrotów na sumę **19.599.745.711 mkp. i 14 fen.;** a w roku bieżącym w tym samym czasokresie na sumę **317.808.843 694 mk. i 60 f.**

* * *

Ustalony został nowy cennik drukarski dla Zw. Zaw. Drukarzy (klasowego). Cennik ten przewiduje **2 proc. dodatku do wykazywanych przez komisję statystyczną obliczeń drożyźnianych, co roc[illegible] uczyni 27 proc.**

Płace wykwal[illegible]owanych drukarzy są o **15 proc. wyższe.**

Również maszynkowi składacze otrzymywać będą **15 proc. więcej niż wykwalifikowani zecerzy.** Sprawy urlopów drukarskich uregulowano w nast. sposób: 8 dni urlopu do 1-szym roku pracy, 10 dni po 2-gim, 15 po 3-cim.

* * *

Opłata za wizę Urzędu Emigracyjnego z dniem 15 października została podniesiona ze 100000 na 250000 marek.

* * *

Główny Urząd Wywozu i Wwozu **ustalif kontyngent wywozowy** jaj na październik **na 80 wagonów** i dopuścił do udziału **190 firm.** Uchwalony projekt przedstawiono do aprobaty Min. Przem. i Handlu.

* * *

Wobec częstych zatargów na tle **oznaczania cen za sprzedawane grunta** w markach polskich, Min. Reform Rolnych wydało do wszystkich okr. urzędów ziemskich specjalny okólnik, w którym zaleca dążyć do tego, by osoby parcelujące posiadłości ziemskie, przy umowach kupna-**sprzedaży oznaczały ceny w życie, obliczając je po średnich cenach rynkowych.**

W Centralnym Komitecie Zw. Zawod, obliczają wzrost drożyzny za pierwsze dziesięć dni października na 40 proc. Komisja statystyczna zbierze się dla obliczenia wysokości dodatku za pierwszą połowę października dnia 17 b. m.

Drukarnia Pomorska Tow. Akc. Grudziądz.
Redaktor odpowiedzialny L. Sobociński.

Mocą aktu not. z dnia 4-go sierpnia 1923 r., zawartego przed notar uszem p. Dr. St Celichowskim i na podstawie dekretu P.P. Min[illegible] [illegible]arbu oraz Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 października 1923 r. DK. 7770/III utworzone zostało Towarzystwo akcyjne

L. Krystek & L. Pluciński

Garbarnia i Fabryka Wyrobów Skórzanych

z kapitałem zakładowym 1 miljarda marek polskich.

Celem Towarzystwa jest garbowanie i przerabianie skór na wszelkiego rodzaju artykuły skórzane, jak to: uprzęże, siodła, wszelkiego rodzaju ekwipunek wojskowy, pasy transmisyjne, kufry, walizy, teki, torebki dla pań oraz wszelkiego rodzaju galanterja skórzana, przewidziany jest także wyrób materacy włosiennych, a później fabryka powozów.

Towarzystwo przejęło garbarnię p Ludwika Krystka w Koźminie oraz jeszcze jeden budynek fabryczny, w którym Towarzystwo wyrabiać będzie wszelkie przybory metalowe do wszystkich wyżej wymienionych wyrobów skórzanych, jak to rozmaitego rodzaju okucia do uprzęży, siodeł, waliz, kufrów i t. d.

Dalej przejęło Towarzystwo zakłady fabryczne znanego przemysłowca p. Leona Plucińskiego i Jana Plucińskiego z Poznania z wszelkiemi maszynami i przynależnościami.

Rada Nadzorcza składa się z następujących panów:
p. Leon Pluciński, prezes — dyrektor banku p. Kazimierz Ziembiński, wiceprezes, — właściciel fabryki p. Ludwik Krystek, — Dyrektor banku p. Ludwik Paryżek, — właściciel ziemski p. Dr. Zygmunt Czarnecki, — starosta p. Jan Niemojowski, — Ksiądz Prałat Kłos, prawnik, — p. Marjan Konwerski, obywatel ziemski radca gener. ziemstwa p. Bernard Sypniewski.

Zarząd tworzą pp.: inż. Józef Sulerzyski, Jan Pluciński i Ludwik Krystek.

Kapitał zakładowy przejęli założyciele Drobna część akcji przeznaczoną została do publicznej rozsprzedaży po kursie Mk. 50.000 za jedną akcję tysiącmarkową oraz doliczeniem kosztów noty ugodowej w niżej wymienionych Bankach:

L. Krystek & L. Pluciński, Garbarnia i Fabryka Wyrobów Skórzanych.

Bank Mieszczaństwa Polskiego T. A. w Poznaniu Oddział Banku tego w Grudziądzu. — **Bank Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego w Poznaniu.** — **Bank Koźmiński, Sp. zap. z nieogr. odp. w Koźminie.**

Obwieszczenia urzędowe władz miejskich.
Według prawa prasowego odpowiada za dział niniejszy nadsekretarz miejski Damazy Raszkowski w Grudziądzu.

Zarządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 4 lipca 1923 r.

w przedmiocie uchwały Sejmu w sprawie zasłużenia się Narodowi Marszałka Sejmu Piłsudskiego.

Podaję do powszechnej wiadomości następującą uchwałę Sejmu:

UCHWAŁA SEJMU

z dnia 28-go czerwca 1923 r.

Sejm stwierdza, że Marszałek Józef Piłsudski jako Naczelnik Państwa i Naczelny Wódz zasłużył się Narodowi.

Uchwała ta winna być wydrukowana w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej i opublikowana w gminach miejskich i wiejskich.

Wykonanie tej uchwały poruczam Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Prezydent Rzeczypospolitej:
(—) S. Wojciechowski.

Prezes Rady Ministrów: (—) Witos. — **Minister Spraw Wewnętrznych** (—) Kiernik.

Powyższe ogłoszenie podaje do wiadomości publicznej. [6819

Grudziądz, dnia 10 października 1923 r.

Prezydent miasta
(—) Włodek.

Obwieszczenie.

Niniejszem polecam pp. właścicielom przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych, którzy są zmuszeni do zupełnego wstrzymania lub częściowego zmniejszenia pracy w swych przedsiębiorstwach, zawiadamiać każdorazowo o tem **60a Obwodową Inspekcję Pracy w Grudziądzu**, podając, jak następuje:

1. Rodzaj produkcji, dotkniętej zawieszeniem, lub redukcją pracy.
2. Data, od której przedsiębiorstwo było zmuszone zawiesić, lub zredukować pracę i na jak długi okres czasu to się przewiduje.
3. Ilość ludzi, pracujących w przedsiębiorstwie przed zawieszeniem, lub redukcją pracy.
4. Ilość ludzi zupełnie zwolnionych od pracy.
5. Ilość ludzi, pracujących zmniejszoną ilością godzin w dnu, lub też dni w tygodniu.
6. Przyczyny, zmuszające przedsiębiorstwo do zawieszenia pracy, do zredukowania ilości robotników, lub też do ograniczenia czasu pracy.

Zaznacza się, iż z ponownem normalnem rozpoczęciem pracy pp. właściciele przedsiębiorstw winni również zawiadamiać każdorazowo tą samą Inspekcję Pracy.

Niestosujący się do niniejszego rozporządzenia będą pociągani do odpowiedzialności karnej. [6818

Inspektor Pracy 60 obwodu.
(—) nieczytelny.

Powyższe podaje się interesantom do wiadomości.

Grudziądz, dnia 13 października 23 r.

Prezydent miasta.
(—) Włodek

Rozporządzenie.

Dekretem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 8 maja 1923 r. nr. S. L. 188) 23 - zostala zatwierdzona uchwała Magistratu z dnia 21 IX. 22 r. oraz Rady Miejskiej z dnia 2. X. 22 r. - na mocy których zastosowuje się w mieście Grudziądzu art. 19 ust. 1 i 2, Ustawy z dnia 4 kwietnia 1922 r. o obowiązku zarządów gmin miejskich dostarczania pomieszczeń (Dz. Ust. Rz. P. nr. 33, poz. 264), - przedłużonej Ustawą z dnia 1 czerwca 1923 r. (Dz. U. R. P. nr. 59 poz 418).

Na zasadzie cytowanego artykułu wyżej wymienionej Ustawy

1) zabrania się lokale, które przed wejściem w życie niniejszej Ustawy były używane jako lokale mieszkalne, - przeznaczać na inne cele, jak np. fabryki, warsztaty, składy, banki i lokale handlowe;
nakłada się na właścicieli domów i posiadaczy
2) czy mieszkań obowiązek zgłaszania do Magistratu - Urząd Mieszkaniowy znajdujących się w ich domach lub mieszkaniach lokali, zaliczanych przez niniejszą ustawą do kategorji niezamieszkalych, lub niedostatecznie zużytkowanych, dalej lokali pod punktem pierwszym wymienionych.

Winni przekroczenia niniejszego rozporządzenia podlegają, o ile czyn karygodny nie podlega surowszemu wymiarowi kary w myśl ogólnych postanowień karnych, karze grzywien w drodze administracyjnej od 500 do 100.000 mk.

Sprzeciwy przeciw decyzjom Magistratu winny być wnoszone w drodze pisemnej lub protokólarnej.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. [6817

Grudziądz, dnia 13 października 1923 r.

MAGISTRAT
Urząd mieszkaniowy
(—) podpis.

Przetarg.

Kierownictwo Rejonu Inżynierji i Saperów Grudziądz ogłasza przetarg na różne roboty remontowe Strzelnicy pod Łabędziem w Grudziądzu.

Oferty opatrzone w wysokości 120000 mk. i po 24000 mk. od każdego załącznika składać należy do dnia 24. X. b. r. do godz. 10-tej w kopertach zalakowanych z napisem „Oferta na roboty remontowe Strzelnicy pod Łabędziem Grudziądz".

Otwarcie ofert zaś nastąpi w tymże dniu o godz. 11-tej. Wadjum obowiązuje w wysokości 1 proc. od sumy oferowanej. Warunki techniczne ogólne obowiązujące przy wykonaniu robót przeglądać można w Kier. Rej Inż. i Sap. Blankiety ofertowe tamże do nabycia za zwrotem kosztów.

Na podobnych warunkach odbędzie się przetarg na roboty remontowe w 43 budynkach Cytadeli Ks. Mestwina dnia 29. X. b. r. na które to roboty należy składać oferty do godz. 10-tej otwarcie ofert w tymże dniu o godz. 11-tej.

Kierownik Rejonu Inżynierji i Saperów
(—) Hann, U. w VIII r. inżynier. 6826

Poszukuje się siły biurowej

Sekretarza lub sekretarki

dla zarządu przedsiębiorstwa. Wymagana jest zdolność do pracy samodzielnej w załatwianiu korespondencji bieżącej. Pożądana znajomość księgowości. Czas pracy w godz. popołudniowych według umowy 3 godz. dziennie. [6808

Oferty z podaniem żądanego honorarjum składać należy pod lit O. T. do Admin. Gł. Pom

Sprzedaż

Stół salonowy

do sprzedania Moniuszki 6b III na 1.

Kanapa

i leżakoa do sprzedania Murowa 7. [8108

Kupna

Kupię każdą ilość

oleju lnianego

Zgłoszenia z podaniem ceny uprasza **P. Marschler** Plac 23 Stycznia 18 tel. 517.

Kupię
duży dobrze utrzymany
dywan i lustro
Zgl. z podaniem ceny i rozmiaru upraszam do Gł. Pom. pod nr. 8110.

Posady

Zdolni, samodzielni
ELEKTROMONTERZY
dla siły i światła mogą się zgłosić do Sp. Akc. Polskiego T wa Elektrycznego Oddział w Grudziądzu Mickiewicza Nr. 4.

Młodszy 6816

pomocnik

branży żelaznej znajdzie od zaraz **posadę**
Zgł. z podaniem wymaganej pensji i odpisem świadectw, których się nie zwraca przyjmuje **Antoni Pokora** handel tow. żelaznych i materjałów budowlan. Brodnica, Pomorze.

Starszy majster stolarski

do prowadzenia mniejszej stolarni z wyrobem mebli zwykłych poszukiwany. Wolne mieszkanie pod ręką [6822
C. Sommerfeldt
Kilińskiego 8.

Pomocników malarskich

i strycharzy poszukuje
P. Marschler
Plac 23 Stycznia nr. 18

Zguby

Zagnął pies - wilk mały żółtawy wabi się BUREK Poniecki, ul. Nadgórna 25, II. [8090

Teatr Świetliny — Varieté

ORZEŁ

W poniedziałek, wtorek i środę o godz. 6-ej specjalne przedstawienie dla kobiet z obrazem
„Wśród chorób wenerycznych"
Ceny wstępu: 10, 15 i 20 tysięcy mkp.
Na specjalne przedstawienia ceny zniżone!!!
O godzinie 8: Główne przedstawienie z wielkiego dramatu
„POSEŁ DO PARLAMENTU"
z **Mozżuchinem i Lisienko.**

O godzinie 10½ specjalne przedstawienie dla mężczyzn z obrazem „Wśród chorób wenerycznych"
Ceny wstępu: **10, 15 i 20 tyś. mk.** — Film powyższy demonstrowano z wielkim powodzeniem w obecności przedstaw. prasy i świata lekarsk.

Rejonowy 6823

Zakład Gospodarczy

w Grudziądzu, ul. Prowiantowa
(dawniejszy Prowiantamt)

zakupuje każdą ilość zboża i jarzyny strączkowej, jako to:

żyto, pszenicę, jęczmień, groch, fasolę.

Zapłata natychmiast po odbiorze.

Kino Korso

Dzisiaj ostatni dzień wspaniał. programu
„Na Bezdrożach"
w 5 zajmujących aktach ciekawej powieści
Fałszywy Apasz
Branzoletka na nodze
prześliczna komedja w 3 aktach
6820
Teatr jest ogrzany

WAPNO
rozgrzewaziemię, wpływa na roślinność, poprawia oraz podnosi jakość i ilość siarn, wydaje mocną i długą słomę.
WAPNO
wzbogaca ojców i synów.
WAPNO
dostarczamy natychmiast w każdej ilości. [6422
Bracia Schlieper
Hurtownia materj. budowl.
Tel. 806 Bydgoszcz Tel. 8[illegible]

Mieszkania

Poszukuję 1 lub 2 eleg.
umebl. pokoi
z elekt. świat. ewentl z całodziennem utrzym. Zgłosz. do G. P. 8104.

Pokój z kuchnią
do wynajęcia. Of. do Głosu Pom. pod nr. 8989.

BIURO
z 2 pokojami z łazienką z urządzeniem na Głównym rynku w Grudziądzu zaraz do odstąpienia. Informacji udziela „Reklama Pomorska" Rynek10. t. 728

Pokój umeblow.
dla pań do wynajęcia. Tuszewska Grobla 16, I piętro prawo. [8108

W centrum miasta poszukuje się dla solidnego pana dobrze umeblow.
pokoju.
Zgłoszenia do Głosu Pomorskiego nr. 6700.

Różne

Ogłoszenie.

Niniejszem podaję do wiadomości publicznej iż z dn. 13. 10. 23 r., spiactwszy wspólnika p. U. Dykierta, zostałem jedynym właścicielem i za zobowiązania wyżej wymienionego nie odpowiadam.
S. Trzeciak

OSIADŁEM
w Nowem
jako adwokat i prowadzę biuro przy ulicy Sądowej tuż obok Sądu
Dr. Jezierski
adwokat.

Kto pożyczy

urzędnikowi państw. 10 000 000 marek na zakup ciepłych rzeczy. Spłata w 2 miesięczn. ratach z procent. Zgł. uprasza do Głosu Pomorsk. pod nr. 8107.

Karty

od- i zameldowania dla Hoteli
poleca
Drukarnia Pomorska,
Grudziądz Groblowa 27/29

Ca. 1500 ctn. kartofli jadalnych

zakup. Unia' Zjed. Fabr. Maszyn dawn. A. Ventzki S. A. w Grudziądzu.

Szmaty

czyste do czyszczenia maszyn kupuje w mniejszych i większych ilościach
Drukarnia Pomorska.